

Ver terug in de tijd met de hervormingen van Bacquelaine in de pensioenen

Het gemeenschappelijk vakbondsfront en de Vrouwenorganisaties vrezen dat minister Bacquelaine in het kader van de begrotingscontrole een aantal belangrijke ingrepen in de pensioenen gaat voorstellen. De minister liet de voorbije weken al in zijn kaarten kijken. De beproefde salamitactiek. Wie de puzzelstukken samenlegt en analyseert, kan niet anders dan besluiten dat zijn plannen de toekomstige gepensioneerden zwaar zullen treffen. En vrouwen extra hard.

1. De aankondiging over de hervorming van ons pensioenstelsel

De herhaalde verklaringen in de pers doen ons vermoeden dat we misschien toch maar moeten afstappen van de idee dat we niet alles moeten geloven wat er in de krant staat. Elk contact of gesprek met de minister van Pensioenen over zijn visie en plannen ontbreekt. Wij vrezen het ergste.

- **De Tijd, 30 januari 2016: Pensioen naar werken**

“De minister wil die waslijst aan gelijkgestelde periodes tegen het licht houden. De bedoeling is te besparen op het pensioenbedrag dat voor die periodes uitbetaald moet worden.”

“We zullen niet raken aan de wijze waarop ziekte, werkloosheid of zwangerschap gelijkgeschakeld moet worden. (...) Maar moeten werknemers die zelf vragen om in het SWT-systeem te stappen recht hebben op hetzelfde pensioen als hun collega's die wel aan de slag blijven?”

- **De zevende dag 31 januari 2016: Peter De Roover, fractieleider N-VA**

“Periodes van tijdskrediet anders verrekenen bij pensioen”

- **Persbericht Bacquelaine 26 februari 2016: een nieuwe 'sociale' pensioenbonus**

(...) De regering voorziet de minimumpensioenen met 0,7% te verhogen voor de gepensioneerden die kunnen terugblikken op een volledige loopbaan (45 jaar) in het werknemersstelsel en in het zelfstandigenstelsel.

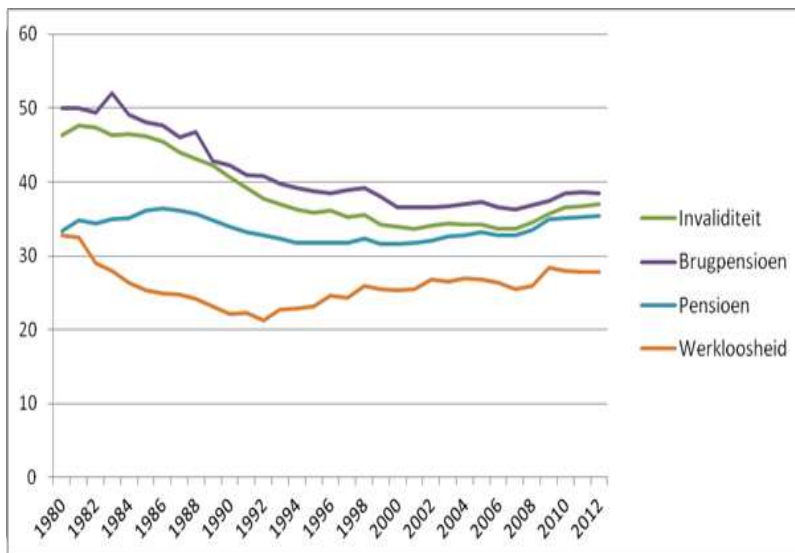
Aan de sociale partners zal worden gevraagd om in het kader van de welvaartsenveloppe middelen te reserveren voor de herwaardering van de minimumpensioenen die door dit wetsontwerp worden beoogd.

2. Geschiedenis om te begrijpen

a. Pijnlijke besparingen in de jaren 80 leidden tot sociale achteruitgang

Na de petroleumcrisis midden jaren 70 werd fors bespaard in de sociale zekerheid. Alle sociale uitkeringen, voornamelijk de werkloosheidsuitkeringen, gingen er sterk op achteruit. Dat zie je door te kijken naar de evolutie van de gemiddelde uitkering ten opzichte van het gemiddelde loon.

Grafiek Benefit ratio: gemiddelde uitkering t.o.v. gemiddeld loon (bron: Planbureau)

Dit was het gevolg van het invoeren van gezinscategorieën maar ook door het niet meer aanpassen van de sociale uitkeringen aan de reële loonevolutie. Sinds de jaren 80 was er geen enkele welvaartsaanpassing meer¹.

Deze aanpassing aan de welvaart is heel belangrijk voor mensen die van een uitkering leven en dan voornamelijk voor gepensioneerden. De dalende evolutie van de zogenoemde benefit ratio wordt voor wat de pensioenen betreft verholud door twee fenomenen:

- 1) de **jongste pensioenen** bevatten weinig of geen forfaitaire jaren meer [de gewerkte jaren vóór 1955 (1957 voor de bedienden) geven recht op een pensioen dat berekend wordt op een heel laag forfaitair loon];
- 2) **vrouwen** die vandaag met pensioen gaan hebben doorgaans langer gewerkt dan hun voorgangsters en hebben dus ook een hoger pensioen.

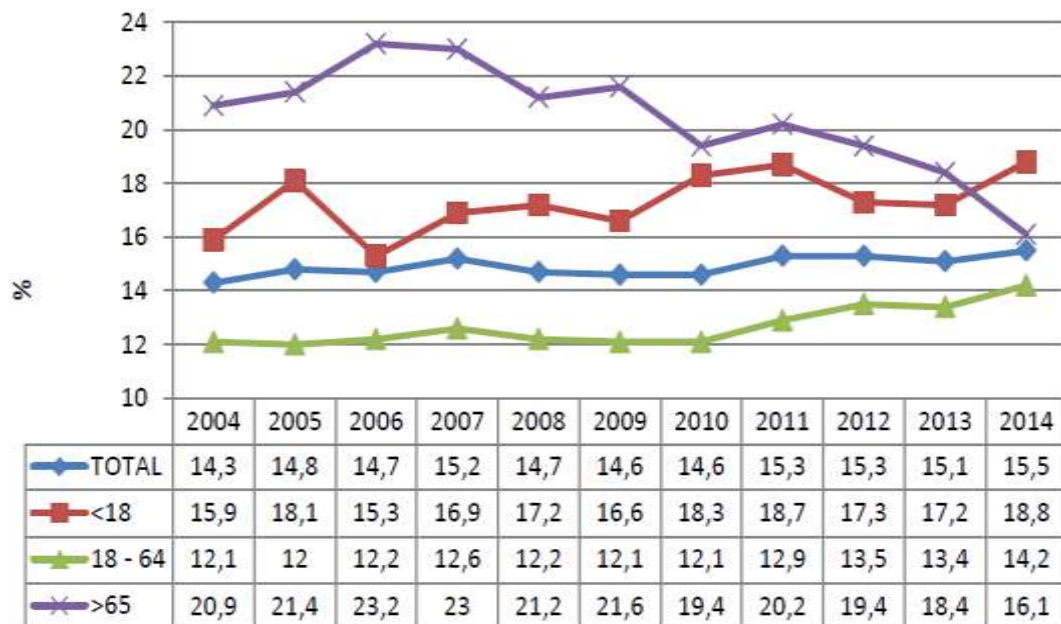
Deze fenomenen verhullen dus een nog sterkere achteruitgang van de waarde van de pensioenen vanaf de jaren 80. De sociale uitkeringsgerechtigden werden door het gebrek aan welvaartsaanpassingen steeds armer.

¹ Tot en met 1980 werden de sociale uitkeringen regelmatig aangepast aan de evolutie van de reële lonen. Daarna 20 jaar niets meer (behalve uitzonderlijk tijdens de retour au coeur in 1990-1991, en dan alleen voor gepensioneerden en invaliden).

De vakbonden, samen met de sociale organisaties, trokken jarenlang aan de alarmbel met grote acties in september 1998, oktober 2000, mei 2001 en maart 2004. Een eerste gevolg van dit offensief was dat de besparingen op de uitkeringen stopten. We slaagden er bovendien ook in om de trend van achteruitgang te keren.

Sinds de invoering van een mechanisme voor de aanpassing van de uitkeringen aan de welvaart in 2006 nam het armoederisico voor 65-plussers af van 23,2% naar 16,1% in 2014.

Grafiek: Monetaire armoede naar leeftijd.

Bron: FOD Sociale Zekerheid:

Analyse van de evolutie van de sociale situatie en sociale bescherming in België, actualisatie oktober 2015, pagina 9.

b. De pensioenhervorming van 1997 was een sociale achteruitgang voor vrouwen, maar...

De wettelijke pensioenleeftijd ligt vandaag op 65 jaar voor mannen en vrouwen. Dit is nog maar zo sinds 2009. Daarvoor was er een overgangperiode van 13 jaar waarbij:

- de pensioenberekenningsbreuk in 40sten om de drie jaar met één jaar verhoogd werd om te komen tot 45sten in 2009;
- de wettelijke pensioenleeftijd van 60 naar 65 jaar werd gebracht, ook driejaarlijks met één jaar verhoogd (61 jaar in juli 1997).

In een overgangperiode van 9 jaar (1997-2005) werd bovendien beslist om:

- het vervroegd pensioen op 60 jaar mogelijk te maken maar wel met een optrekking van de loopbaanvoorwaarde van 20 jaar naar 35 jaar;
- de herwaarderingscoëfficiënten af te bouwen.

Hierbij stelde de regering dat door de opbouw van betere eigen pensioenrechten de nieuw

gepensioneerden er niet op achteruit zouden gaan aangezien voor de recente jaren de reële lonen genomen worden.

Deze maatregelen, die dienden tot 'een mildering van de uitgaven', gingen gepaard met belangrijke beschermingsmaatregelen voor vrouwen.

- De invoering van een 'minimumrecht per loopbaanjaar' teneinde de feitelijke ongelijkheden in het verleden op arbeidsrechtelijk vlak tussen mannen en vrouwen zo weinig mogelijk te laten doorwerken in het pensioenrecht. Dit minimumrecht zorgt ervoor dat voor de jaren met een laag inkomen, er in de pensioenberekening toch minstens rekening werd gehouden met het minimumloon. Dit minimumrecht geldt vanaf 15 jaar 1/3de arbeids- of gelijkgestelde periode.
- De betere omkadering in het pensioenstelsel gezien de toenemende flexibilisering van de arbeidsmarkt door:
 - o De versoepeling van de toegang tot het minimumstelsel
Een loopbaanjaar om te voldoen aan de voorwaarde van 35 jaar telt mee zodra er 1/3de tewerkstelling is.
 - o Het toekennen van bonusjaren voor diverse vormen van arbeidsherverdeling.
- Versterking van de legitimiteit van het wettelijk pensioenstelsel door:
 - o Een tweejaarlijkse verhoging van het geïndexeerd berekeningsplafond of de zogenaamde loongrens bij de berekening van het rustpensioen op basis van de marge voor reële loonsverhogingen.
 - o De mogelijkheid om via KB selectieve welvaartsaanpassingen te voorzien. De welvaartsaanpassingen bleven dus een regeringsbevoegdheid die noch automatisch noch op regelmatige basis worden toegepast.

Niet alleen is er bij de huidige hervormingen geen enkele beschermingsmaatregel voorzien, bovendien plant de huidige minister van Pensioenen het gros van de toen voorziene beschermingsmaatregelen op te heffen of af te bouwen.

c. Halfweg de jaren 2000: nefaste gevolgen voor vrouwen werden geleidelijk gecompenseerd.

i. Verbetering van de pensioenen voor vrouwen

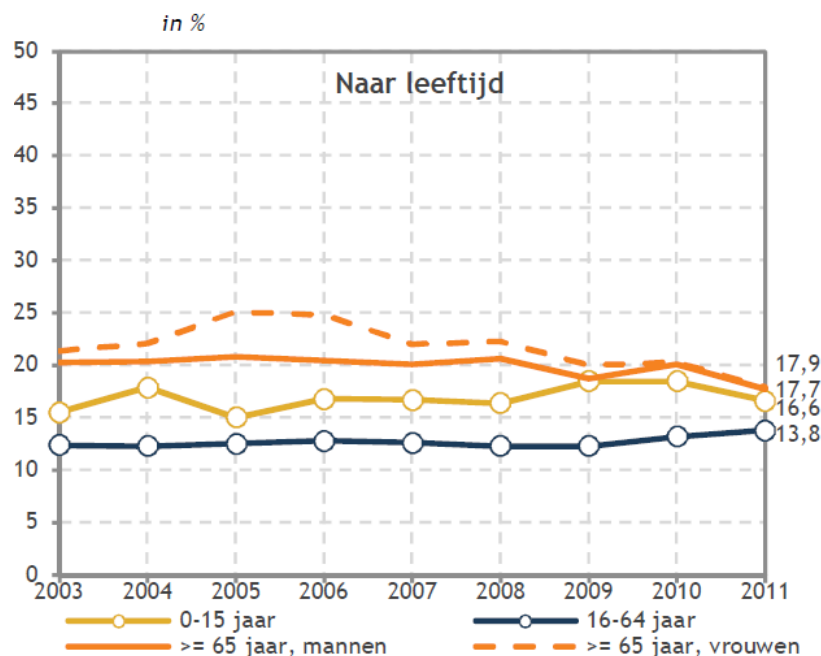
Door de intrede van vrouwen op de arbeidsmarkt werd er bij beleidsmakers vaak van uitgegaan dat de loopbanen van vrouwen zouden evolueren naar die van mannen. Het pensioenstelsel is eigenlijk opgebouwd vanuit een logica van kostwinnersmodel: een lange voltijdse loopbaan. De toenemende tewerkstelling van vrouwen blijkt er echter geen voltijdse te zijn, wat bijgevolg resulteert in eigen, maar wel heel erg lage pensioenrechten voor vrouwen.

In 2006 zijn we er in geslaagd om specifiek voor vrouwen verbeteringen te bekomen. Twee maatregelen werden ingevoerd om vooral tegemoet te komen aan de nieuwe korte en atypische loopbanen.

- Het minimumrecht dat ingevoerd werd in 1997 had een achterstand opgelopen ten opzichte van het minimumloon en werd in één beweging verhoogd met 17%, tot op het niveau van het minimumloon.
- Er werd een minimumpensioen ingevoerd voor deeltijds werkenden. Tot dan moest je 30 jaar 2/3de tewerkstelling of gelijkstelling hebben om recht te openen op een minimumpensioen. Vrouwen die 45 jaar deeltijds hadden gewerkt, openen vanaf 2006 ook recht op het minimumpensioen voor deeltijdsen.

Deze twee maatregelen hadden een positieve impact op de pensioenen van vrouwen. De neerwaartse trend valt makkelijk af te lezen uit onderstaande grafiek.

Grafiek: Evolutie van het armoederisico naar leeftijd.

Bron: Vergrijzingsrapport 2014, pagina 39

ii. Invoering van een mechanisme voor welvaartsaanpassingen

In het begin van de campagne voor welvaartsvaste uitkeringen eind jaren '90 waren de resultaten onregelmatig. De beschikbare budgettaire marges in het budget sociale zekerheid gingen quasi uitsluitend naar de sector gezondheidszorg.

In de periode 1997-2003 verkregen we voor 500 miljoen BEF reële verbeteringen (gemiddeld iets meer dan 70 miljoen per jaar).

Door de sociale ministerraad van Raverszijde/Oostende van 2004 kregen we voor de periode 2004-2007 336 miljoen BEF aan verbeteringen (gemiddeld 84 miljoen BEF per jaar).

Bovendien werd er een onderhandelingsmechanisme beslist waarbij sociale gesprekspartners om de twee jaar een advies moesten geven over de prioritair te verbeteren sociale uitkeringen.

Belangrijker nog voor de welvaartsvastheid was de passage in het Generatiepact die een budgettaire enveloppe garandeerde.

In de projecties van de vergrijzingscommissie wordt, voor de berekening van de vergrijzingskost, rekening gehouden met enkele parameters ter verbetering van de sociale uitkeringen. De middelen die met deze parameters overeenkomen worden sinds 2008 tweejaarlijks aan de sociale gesprekspartners toegekend voor onderhandeling.

Het gaat om:

- 1% van de uitkeringen
- 2% van de minima en de forfaits, en
- 2,5% van de loonplafonds.

Sinds de Wet op het Generatiepact van 2005 zijn deze middelen dus wettelijk verankerd. De toepassing van deze parameters zorgden voor een trendbreuk en voor een opwaartse herwaardering van de sociale uitkeringen.

Evolutie gemiddelde uitkering t.o.v. gemiddeld loon											
1985	1990	1995	2000	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
36,1	33,9	31,8	31,6	33,2	32,8	32,7	33,5	34,9	35,1	35,2	35,4

Bron: Planbureau

In de afgelopen periode werd de focus vooral gelegd op de verbetering van de minimumuitkeringen en de laagste uitkeringen alsook op de verhoging van het berekeningsplafond. Dit om zowel de solidariteit als het verzekeringsprincipe in de sociale zekerheid te versterken.

Sinds 1999 werd het berekeningsplafond in de pensioenen opgetrokken met 13,4% bovenop de index. In dezelfde periode verhoogden we de minimumpensioenen met 21%. Hoewel de minister van Pensioenen deze pluim op zijn hoed blijft steken, gaat het hier louter om uitvoering van de wet en het sociaal overleg.

3. Onze pensioenen behoren nog steeds tot de laagste van Europa

De selectieve aanpassingen aan de atypische loopbaan van vrouwen enerzijds en aan de evolutie van de welvaart anderzijds konden de schade beperken. Toch zijn onze pensioenen vandaag nog steeds bij de laagste van Europa.

Diverse indicatoren geven dit aan.

Vervangingsratio in 2013 (verhouding van pensioeninkomen van personen tussen 65-74 ten opzichte van het arbeidsinkomen van werknemers tussen de 50-59 jaar)

België	EU-28	Frankrijk	Luxemburg	Nederland	Duitsland
47%	55%	64%	75%	47%	47%

Bron: FOD Sociale Zekerheid: Analyse van de evolutie van de sociale situatie en sociale bescherming in België, actualisatie oktober 2015, pagina 38

De vervangingsratio in België neemt de laatste jaren wel toe maar dit heeft meer te maken met het feit dat de lonen niet meer evolueren dan dat de pensioenen verbeteren.

Pensioenuitgaven per inwoner: Uit cijfers van Eurostat blijkt dat België in euro per inwoner, minder uitgeeft aan pensioenen dan onze buurlanden. Deze cijfers houden ook rekening met aanvullende pensioenen waardoor bovenstaande gelijke vervangingsratio voor Nederland alvast flink genuanceerd wordt.

2012	Pensioen in euro's uitgegeven per inwoner
België	2.400
Duitsland	2.618
Frankrijk	3.408
Nederland	3.157
Denemarken	4.192

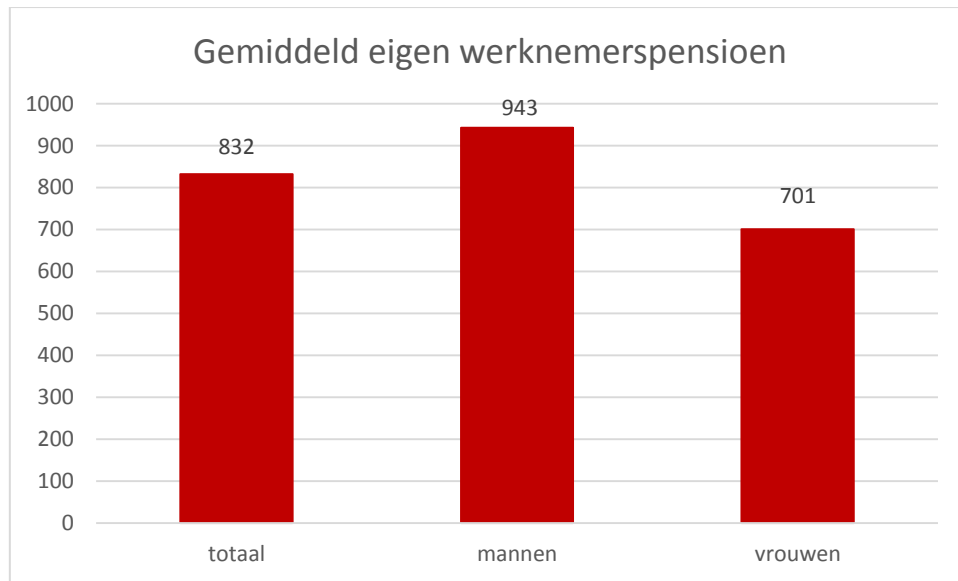
Bron: Eurostat

Daaruit volgt dus onomstotelijk dat de armoede bij gepensioneerden in België hoger ligt dan in de ons omringende landen. Het armoederisico voor 65-plussers in België nam af van 23,2% in 2006 tot 18,4% in 2013, dankzij de welvaartsaanpassingen die de sociale partners overeenkwamen.

België	EU-28	Frankrijk	Duitsland	Nederland	Luxemburg
18,4	13,8	8,7	14,9	5,5	6,2

Bron: FOD Sociale Zekerheid: Analyse van de evolutie van de sociale situatie en sociale bescherming in België, actualisatie oktober 2015, pagina 37.

Toch blijven de verschillen gigantisch! De gemiddelde wettelijke pensioenbedragen² voor Belgische werknemers en werkneemsters spreken dan ook boekdoelen:

Bron: RVP, jaarlijkse statistiek voor de rechthebbende, 2014, pagina 11

4. Hoe zit ons huidig minimumpensioen in elkaar?

Vandaag bestaan er vier vormen van minimumpensioen:

- 1) Het gewoon minimumpensioen van 1.145,8³ euro: voor wie 30 jaar minstens 2/3de heeft gewerkt

In elk van die 30 jaar moet er 208 dagen gewerkt of gelijkgesteld zijn. De jaren daarbovenop moeten minstens 52 dagen omvatten.

Je moet weten dat als we spreken over het minimumpensioen dat het dan gaat om 1.145,80 euro voor werknemers op voorwaarde dat je 45 jaar loopbaan hebt.

Heb je bijvoorbeeld gewerkt van je 25 tot je 60 (35 jaar) dan zal je minimumpensioen 891 euro (= 35/45ste van 1.145,80 euro) bedragen.

- 2) Het minimumpensioen voor deeltijds werkenden (sinds 2006): minstens 30 jaar halftijds gewerkt of gelijkgesteld (156 dagen per jaar)

Het minimumpensioen voor deze personen (ook 1.145,8 euro als alleenstaande) wordt proportioneel berekend naar het aantal gewerkte of gelijkgestelde dagen.

² We spreken over gemiddeld eigen pensioenrecht omdat we ons beperken tot het pensioen als alleenstaande. Dit heet zo omdat het puur berekend wordt op basis van je eigen loopbaan. Je krijgt dan 60% van het loon verdiend over de volledige loopbaan. Naast het pensioen als alleenstaande bestaat er ook een gezinpensioen. Dit pensioen wordt toegekend aan gehuwde koppels waarvan één partner niet of heel weinig heeft gewerkt. In dat geval krijgt de kostwinner 75% maar moeten ze hier wel met twee van leven

³ bedrag op 1/3/2016

3) Minimumpensioen voor korte deeltijdse loopbanen

Het minimumrecht per loopbaanjaar (sinds 1997): voor wie 15 jaar minstens 1/3de werkte. Voor jaren waarin het loon zeer laag was kan voor de pensioenberekening rekening worden gehouden met het minimumrecht (22.916,06 euro op 1/1/2015). Het totale pensioen mag dan wel niet meer bedragen dan 1214,9 euro per maand.

4) Minimumpensioen voor personen met 45 jaar loopbaan

Tegen het advies van werknemers- en vrouwenorganisaties in, besliste de federale regering op 26 februari 2016, om een nieuw minimumpensioen in te voeren voor wie 45 jaar loopbaan heeft. Het gaat om hetzelfde bedrag van 1.145,8 euro x 0,7 %.

Ondanks geargumenteerde protest voert de minister van Pensioenen toch een nieuw minimumpensioen in.

Het voorstel is nochtans:

- o discriminerend, wegens de kortere loopbaan van vrouwen
- o onuitvoerbaar voor de administratie

Bovendien vermeldt de minister in zijn persbericht dat we dit minimumpensioen prioritair moeten versterken.

5. De voorstellen van Baquelaine: 20 jaar terug in de tijd

- **Optrekken van de leeftijd van wettelijk en vervroegd pensioen zonder beschermingsmaatregelen**

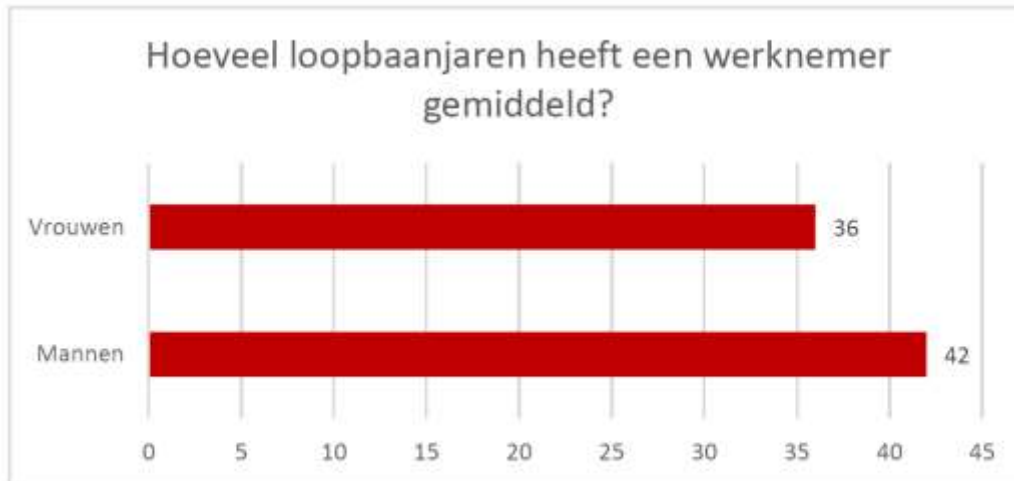
Deze maatregelen treffen vrouwen hard.

- optrekking van de wettelijke pensioenleeftijd van 65 naar 66 jaar in 2025, van 66 naar 67 jaar in 2030, terwijl de levensverwachting in goede gezondheid 65 jaar bedraagt.
- optrekking van de leeftijd en loopbaanvoorwaarden om op vervroegd pensioen te kunnen gaan maken het voor de meeste vrouwen ontoegankelijk.

Tabel: Evolutie leeftijd- en loopbaanvoorwaarden om op vervroegd pensioen te kunnen gaan.

	Voor 2013	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Leeftijd mits	60	60,5	61	61,5	62	62,5	63	63
loopbaan	35	38	39	40	40	41	41	42

Als we hiertegenover de gemiddeld loopbaanduur inclusief gelijkgestelde periodes zetten, zien we duidelijk dat dit een voor vrouwen discriminerende maatregel is. De vorige hervorming (1997) voorzag in beschermingsmaatregelen, zoals het minimumrecht en bonusjaren voor zorg. Deze worden nu opnieuw in vraag gesteld.

Bron: Federaal Planbureau, 2015.

- **Enkel nog welvaartsaanpassingen voor wie 45 jaar loopbaan heeft**

In het verleden werden ALLE minimumpensioenen elke twee jaar met 2% verhoogd. In de laatste 20 jaar in totaal met 21%. Zowel werkgevers als de minister van Pensioenen willen de volgende ronde van welvaartsvastheid prioriteit geven aan wie effectief gewerkt heeft en een volledige loopbaan heeft.

Dit is discriminerend tegenover:

gepensioneerden die geen 45 jaar loopbaan hebben

75% van de vrouwen die in 2014 met pensioen gingen, heeft geen volledige loopbaan. Ook bij de mannen heeft amper 50% een volledige loopbaan. Hierin zitten de niet-gewerkte maar wel gelijkgestelde periodes vervat. Dit verklaart waarom slechts 11% van het aantal vrouwelijke gepensioneerden zal genieten van de 1%.

alle gepensioneerden die geen minimumpensioen hebben

Je kan om twee redenen geen minimumpensioen hebben

- Je had een opgebouwd pensioen dat hoger ligt dan het minimumpensioen. Dit is het geval voor de meeste loontrekkenden omdat hun volledig loon gekend is. Daarom zullen zelfstandigen proportioneel drie keer meer van deze sociale correctie genieten: 27% van de zelfstandigen, tegenover slechts 8,66% bij loontrekkenden.
- Je hebt geen loopbaan van 30 jaar en dus zal je pensioenbedrag lager liggen dan het minimumpensioen.

Een kwart van de mannen en 37% van de vrouwelijke gepensioneerden hebben geen 30 jaar loopbaan.

- **Het minimumpensioen toekennen in functie van effectief gewerkte dagen**

Dit gaat in tegen alle beschermende maatregelen die zijn ingevoerd ten voordele van vrouwen en hun atypische en kortere loopbanen. Alle studies zijn het eens over het feit dat de loopbanen van vrouwen niet in de buurt komen van die van de mannen en dat dat ook niet snel zal gebeuren. Bovendien is het door de flexibilisering van de arbeidsmarkt voor vele mannen vandaag ook niet meer mogelijk om volledige voltijdse loopbanen te presteren⁴. Tegen al deze vaststellingen in wil de regering nu het pensioenbedrag en het minimumpensioen meer linken aan effectieve prestaties. Dit is een verarming van eenieder die geen 45 jaar voltijds kan werken.

Het toekennen van het minimumpensioen in functie van effectief gewerkte dagen betekent dus een zware achteruitgang voor vrouwen.

- **Afbouw gelijkstellingen**

Vandaag tellen alle periodes van ziekte, werkloosheid, brugpensioen bijna volledig mee voor de berekening van je pensioen. In al het bovenstaande wat betreft loopbaanvoorwaarden en pensioenberekening wordt rekening gehouden met deze periodes. Dat is ook logisch aangezien we een loopbaan van 45 jaar moeten bewijzen voor een volledig pensioen. Men rekent de periode van inactiviteit dan aan je laatst verdiende loon.

Vanaf 2012 worden bepaalde gelijkgestelde periodes niet meer meegeteld aan het voorheen verdiende loon maar wordt het in aanmerking genomen loon beperkt tot het minimumrecht (22.916 euro/jaar). Het gaat om periodes vanaf 2012 van werkloosheid in de derde periode, van brugpensioen algemeen stelsel (SWT) en 'Canada Dry' tot de maand van de 59ste verjaardag, en in sommige gevallen ook voor de landingsbanen vanaf het derde jaar vóór en na de leeftijd van 60 jaar⁵.

De minister van Pensioenen wil nu zwaar inhakken op die gelijkgestelde periodes. Deze regering en de werkgevers willen het liefst af van de gelijkgestelde periodes. Het VBO en Unizo vallen deze voortdurend aan, en dan voornamelijk de gelijkgestelde periodes op het einde van de loopbaan.

Snoeien in de gelijkgestelde periodes is een bloedbad voor onze (laagste) pensioenen. De helft van de loopbaan van onze arbeidsters bijvoorbeeld, bestaat uit gelijkgestelde periodes.

	Arbeiders	Bedienden
Mannen	38,66 %	14,62 %
Vrouwen	53,4 %	24,54 %

Cijfers: RVP

⁴ Gender gap in pensions in the EU, Research note to the Latvian presidency, p 31

⁵ Er worden 312 dagen gelijkstelling voorzien aan vroeger loon voor de landingsbanen voor de leeftijd van 60 en nog eens 312 dagen na de leeftijd van 60 jaar. In geval van halftijdse landingsbanen zijn die 312 dagen op na 2 jaar. De periode daarna wordt meegeteld aan een beperkt loon (minimumrecht).

Dit betekent dat de lage bedragen van hierboven nog gehalveerd worden indien men geen rekening meer houdt met deze periodes.

Gaan we kijken naar hoe de gelijkgestelde periodes precies verdeeld zijn, dan zien we onmiddellijk de impact van het beperken van gelijkgestelde periodes.⁶

	Mannen		Vrouwen	
	55 jaar	Bij pensioen	55 jaar	Bij pensioen
Werkloosheid	19,65%	24,12%	37,44%	41,55%
Militaire dienst	7,77%	3,31%	0,00%	0,00%
Ziekte & Invaliditeit (ZIV)	8,22%	13,74%	9,07%	13,12%
Brugpensioen	3,72%	22,75%	0,73%	6,98%
Loopbaanonderbreking	0,96%	2,23%	2,06%	3,57%
Behoud van rechten	0,28%	0,27%	1,82%	1,71%
Andere ⁷	59,40%	33,58%	48,88%	33,07%
Totaal	100%	100%	100%	100%
Gelijkgesteld/Totaal (gepresteerd+gelijkgesteld)	21.16%	30.56%	30.09%	37.50%

Wat opvalt, is het grote aandeel werkloosheid en brugpensioen bij mannen. Bij vrouwen gaat het vooral over gelijkgestelde periodes voor werkloosheid.

Er werd door de expertencommissie ook onderzoek gedaan naar andere periodes in een loopbaan (vanaf 16 tot 65 jaar) die geen betaald werk zijn noch gelijkgestelde periodes⁸. Het kan dan gaan om studiejaren of om niet gelijkgestelde periodes van zorg of inactiviteit. Deze categorie vertegenwoordigt 40% van die periode bij vrouwen, tegenover 1% bij mannen.

Tenslotte keek men naar het soort gelijkstelling, op twee jaar voor het pensioen. Van alle gelijkstellingen bij vrouwen op 2 jaar voor hun pensioen is de helft werkloosheid, 20% ZIV, 21% brugpensioen. Slechts 6% is loopbaanonderbreking. Bij mannen is 28% werkloosheid, 19% ZIV en 48% brugpensioen.

⁶ Expertinnenrapport bijlage 2.1, pagina 21

⁷ De grote categorie "andere" duidt op werkloosheid en volledige vervroegde uittrede voor 1995, jaarlijkse vakantie voor 2002, ziekte tot en met 1996, heroproep militaire dienst, tijdelijke arbeidsongeschiktheid door een ongeval/beroepsziekte (1954 t.e.m. 2002)

⁸ Expertinnenrapport bijlage 2.1, pagina 22

Het expertenrapport van de commissie pensioenhervorming 2020-2040 stelt over de gelijkgestelde periodes verschillende zaken⁹:

- *“De Commissie is van oordeel dat niet kan geraakt worden aan het principe dat werkloosheid en arbeidsongeschiktheid leiden tot gelijkstelling.*
- *“Zij doet terzake geen voorstellen omdat ze van oordeel is dat dit bij uitstek een onderhandelingsmaterie vormt voor de sociale partners. De Commissie stelt voor dat voor andere gelijkstellingen dan die voor werkloosheid en arbeidsongeschiktheid met een vooraf vastgestelde enveloppe van punten moet worden gewerkt. Het gaat daarbij om thematische verloven, gemotiveerd tijdskrediet, loopbaanonderbreking, ouderschapsverlof,... Ook periodes waartegenover geen sociale uitkeringen staan, kunnen als gelijkstellingen gelden.”*

- **Verbeteren van de hoogste pensioenen door een welvaartvaste loongrens**

De minister van Pensioenen verklaarde vorige week dat hij de hoogste pensioenen wilt verhogen en dit financieren met de afbouw van de gelijkgestelde periodes voor werkloosheid en brugpensioen.

Het verhogen van het berekeningsplafond is een positieve maatregel die noodzakelijk is om het verzekeringsprincipe in je pensioenstelsel te bewaren en zo de binding met de sociale zekerheid te bewaren voor de hogere inkomens.

Maar dit mag niet gebeuren door de solidariteit te ondergraven en dus te gaan besparen op de zwaksten, met name door in te perken op hun gelijkgestelde periodes. De discussie over een sterker verzekeringsprincipe gaat samen met de discussie over een betere solidariteit. Deze principes gaan hand in hand, wat altijd de sterkte van ons model is geweest.

Cijfers

- Slechts 0,2% heeft een maximumpensioen. Het maximumpensioen voor dit jaar is 2.239 euro bruto of 1670 euro netto. Dat betekent dat betrokkene gedurende 45 jaar het loonplafond bereikt.
- Het loonplafond voor werknemers bedraagt momenteel meer dan 53.000 euro bruto.
- Het inkomensplafond voor zelfstandigen bedraagt meer dan 55.577 euro.
- Ongeveer 80% van de gepensioneerden bereikt over de hele loopbaan voor geen enkel jaar het loonplafond¹⁰.
- Voor de 20% die dat wel doet, komen mannen gemiddeld aan 16 geplafonneerde jaren en vrouwen gemiddeld aan 11 jaar¹¹.

⁹ Expertinnenrapport pagina 109

¹⁰ cijfers 2008 – Een toekomst voor onze pensioenen - Groenboek pensioenconferentie en hernomen in bijlage 2.1 Rapport Commissie pensioenhervorming 2020-2040.

¹¹ cijfers 2008 – Een toekomst voor onze pensioenen - Groenboek pensioenconferentie en hernomen in bijlage 2.1 Rapport Commissie pensioenhervorming 2020-2040.

6. Enkele concrete voorbeelden

Anne heeft 30 jaar 2/3de gewerkt en 15 jaar halftijds in de schoonmaaksector.

Vandaag worden voor haar aldus 45/45sten geteld en krijgt zij het volledig minimumpensioen van 1.146 euro per maand. Bij een volledig proportionele toekenning van het minimumpensioen zal zij nog slechts het equivalent 27,5 volledige jaren kunnen inbrengen en dus 27,5/45sten van het minimumpensioen of 700 euro per maand krijgen.

Hilde werkte in de textielsector vanaf haar 18de

Zij werd op haar 48'ste afgedankt en geraakte niet meer aan ander werk. Op haar 63ste gaat zij op pensioen. Vandaag tellen haar jaren werkloosheid mee en komt zij aan een volledige loopbaan. Met een laag loon zal zij aldus toch aan 1.146 euro pensioen komen. Als morgen de jaren werkloosheid niet meer zouden meetellen, heeft zij nog 764 euro pensioen, of 1/3de minder.

Karin werkte 30 jaar halftijds in de horeca aan het toenmalig minimumloon van 1200 euro bruto per maand.

Vandaag heeft zij aldus recht op 509 euro pensioen. Morgen heeft zij geen proportioneel recht meer op het minimumpensioen, en zal zij nog slecht 389 euro per maand krijgen.

7. Eisen

Wij roepen op om:

- De hervormingen in de pensioen echt te bespreken in de bevoegde instanties, zoals het beheerscomité van de Rijksdienst Voor Pensioenen en met respect voor de rol van het nationaal pensioencomité.
- De periodes van werkloosheid, SWT en zorg volledig mee te tellen voor het pensioen, zowel voor de toegangsvoorwaarde als de berekeningsvoorwaarde.
- Een impactanalyse een armoede- en een gendertoets uit te voeren bij elke beslissing over pensioenen. En om het advies van de Raad van Gelijke kansen voor vrouwen en mannen te vragen om na te gaan of er geen sprake is van discriminatie.
- De discriminaties op de arbeidsmarkt en loopbaan niet nog te versterken in de pensioenreglementering.
- De toegang tot het (vervroegd) pensioen niet onredelijk te verhogen en rekening te houden met de gemiddeld kortere loopbanen van de vrouwen.
- De verbeteringen voor de pensioenen en de minima nu en in de toekomst niet te beperken tot wie een lange loopbaan heeft of – erger nog – 45 jaar loopbaan. De laagste pensioenen en de grootste armoede vinden we immers juist terug bij de kortere loopbanen.
- De wettelijke pensioenen te versterken en hiertoe meer financiële bronnen en middelen te voorzien voor de sociale zekerheid.